

Allergi for medarbeidere

Trondheim 9.3. 24
Knut Weisser Lind
Fastlege i Harstad

Agenda

- Hva er allergi
- Hva er årsakene til allergi
- Hvorfor øker forekomsten av allergi ?
- Kan allergisk sykdommer forebygges ?
- Utredning og behandling

Agenda

- **Hva er allergi**
- Hva er årsakene til allergi
- Hvorfor øker forekomsten av allergi ?
- Kan allergisk sykdommer forebygges ?
- Utredning og behandling

Hva er allergi:

Allergi er en overfølsomhetsreaksjon mot ufarlige stoffer (allergener), utløst av kroppens eget immunapparat, og denne reaksjonen lar seg reproducere ved gjentatt eksponering.

Eksempler?

Allergi

- ❑ Samlebetegnelse for flere ulike reaksjoner
- ❑ Det er en uønsket reaksjon som forårsakes av det normale immunsystemet.
- ❑ Det gir symptomer, ubehagelig ,og av og til dødelig.

astma

allergisk
rhinitt

anafylakse

matallergi

atopisk
eksem

Høysnue – allergisk rhinitt

Allergisk nesetetthet eller rhinitt skyldes en allergisk reaksjon på stoffer som kommer i kontakt med neseslimhinnen.

Den allergiske reaksjonen utløser en lokal betennelsesreaksjon, inflammasjon. Som gir hevelse.

Dette fører til kløe i nesen, nesetetthet, rennende nese, nysing.

Sesongavhengig rhinitt

Helårsrhinitt

Astma og allergi

- En kronisk inflammatorisk sykdom.
- Allergener kan bidra
 - kronisk inflammasjon
 - akutte forverringer
- Irritanter

Atopisk eksem

Tørr kløende hud

Allergisk reaksjon

Ofte hos barn

Matvareallergi

De vanligste matvarene man kan utvikle allergier mot er kumelk, egg, soya, nøtter, fisk og skalldyr.

Gir symptomer som:

- Kløe i munn.
- Diarè
- Magesmerter.
- Oppblåsthet.
- Oppblussing av eksem eller elveblest.
- I verste fall pustebesvær.

Anafylaksi

Akutt og livstruende allergisk reaksjon.

Det er den sterkeste allergireaksjonen man kan oppleve etter å ha blitt utsatt for (eksponert for) noe man er allergisk mot.

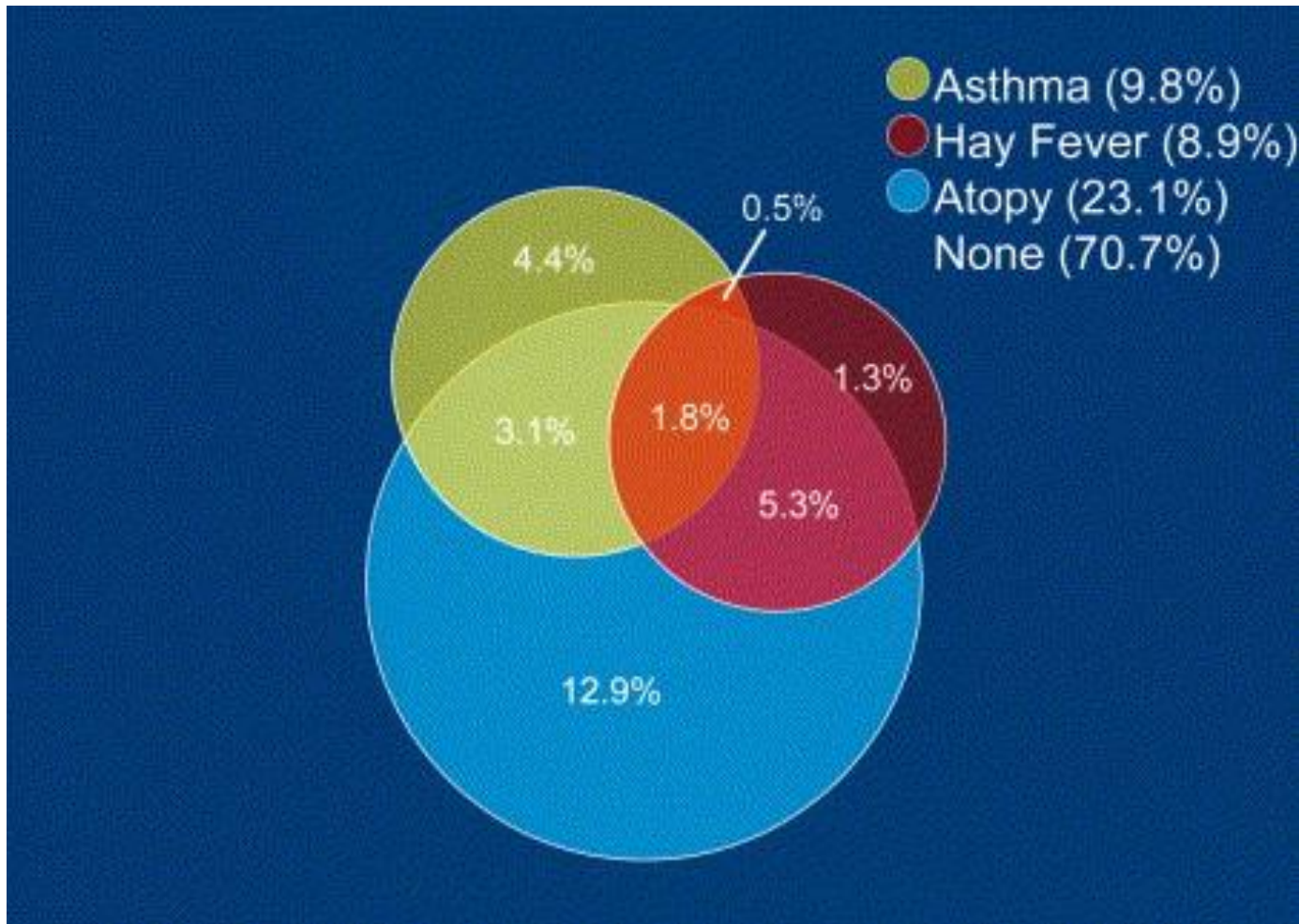
Hevelse av slimhinner fører til at det blir trangt i luftveiene. Både sviktende blodomløp og trange luftveier kan føre til pustevansker og kvelningsfølelse.

Allergi er en av våre største folkesykdommer, og minst hver femte nordmann er i dag rammet.

Undersøkelse utført av YouGov på vegne av Allergiguiden, februar 2016

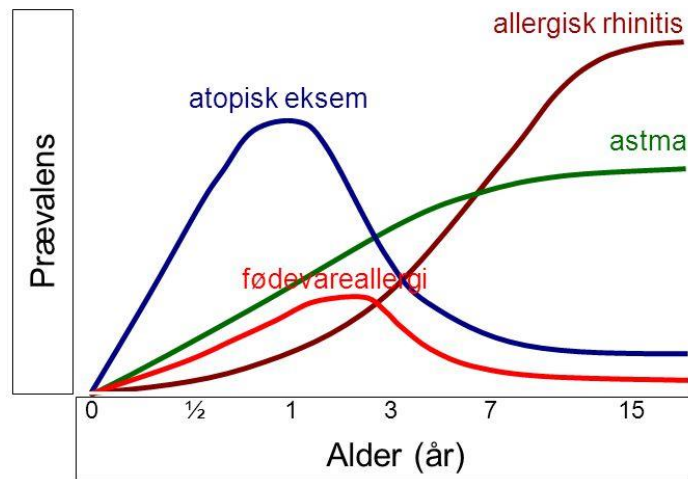
Komorbiditet for allergiske sygdommer

"Den allergiske marsjen"

Den allergiske march...

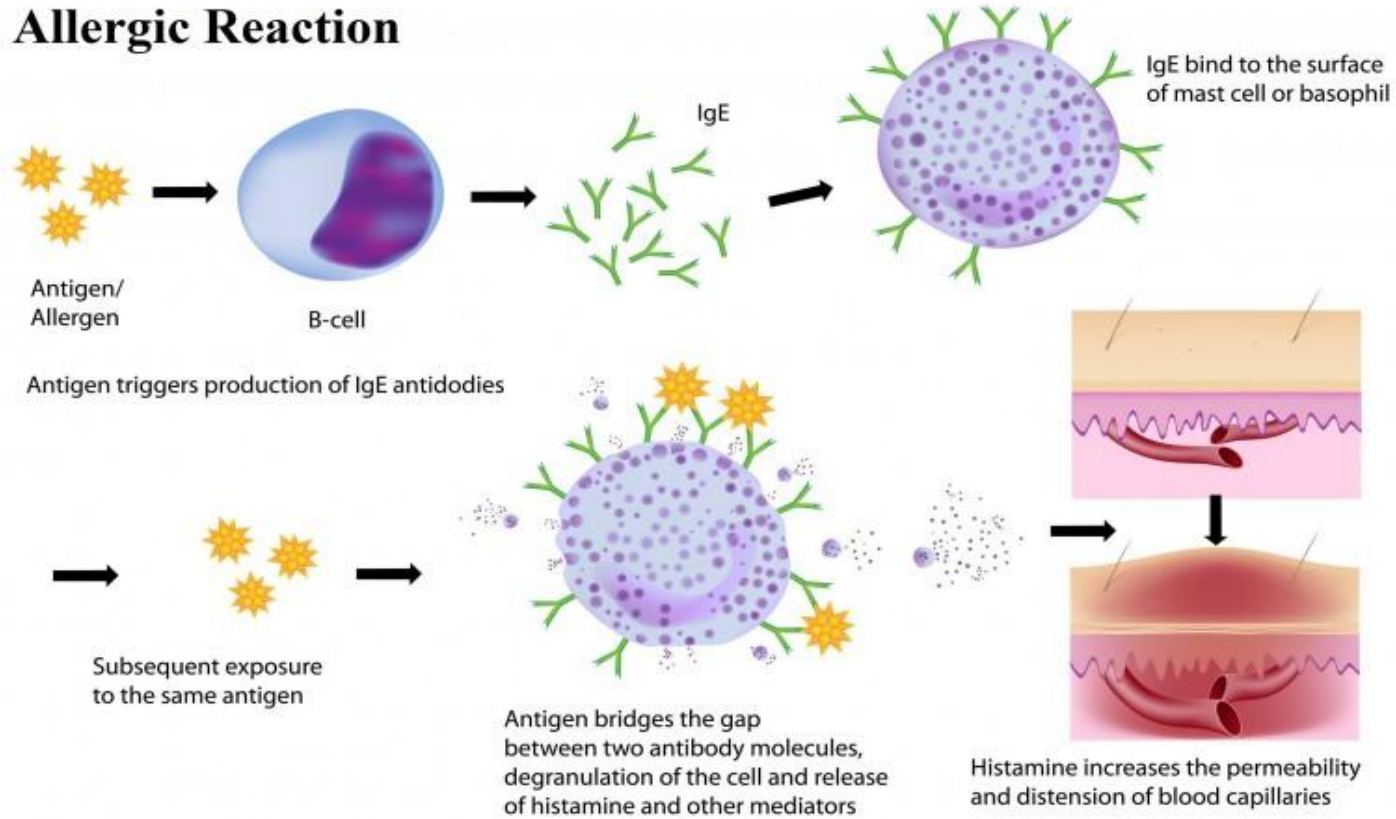

Agenda

- Hva er allergi
- **Hva er årsakene til allergi**
- Hvorfor øker forekomsten av allergi ?
- Kan allergisk sykdommer forebygges ?
- Utredning og behandling

Allergic Reaction

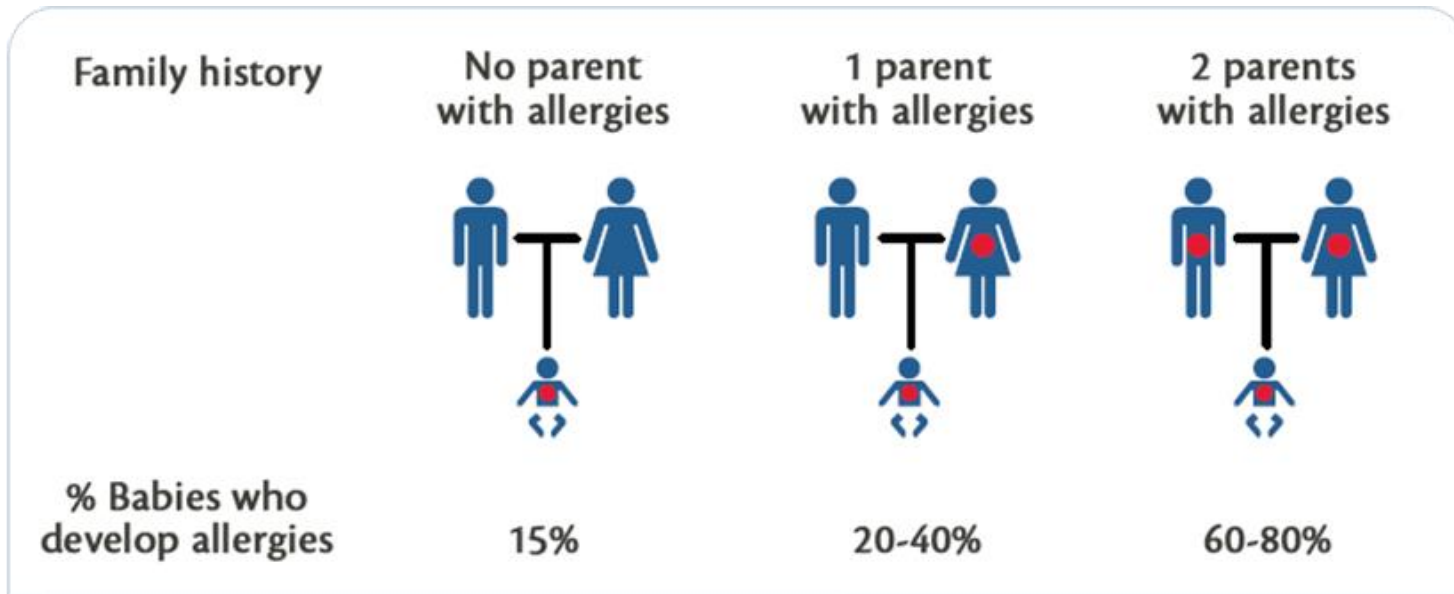
Viktigste risikofaktor allergi

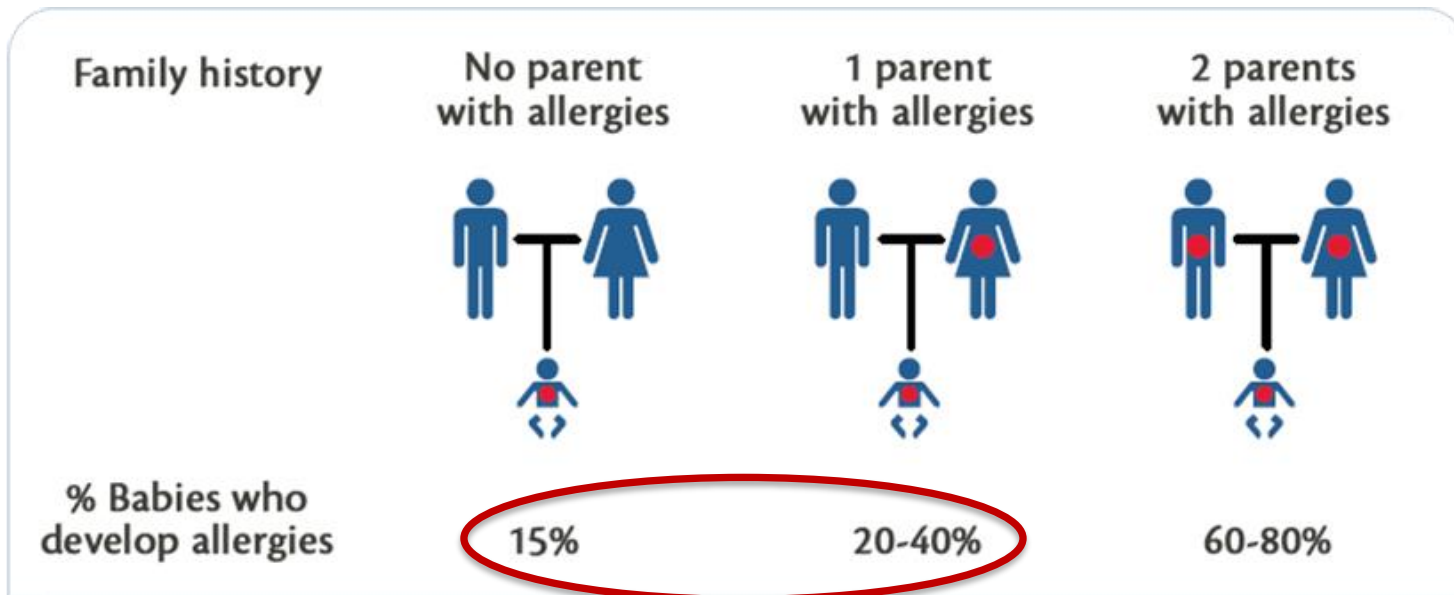
Forekomst av allergi i familien

Arv og sykdomsrisiko

Hvor skjer økningen?

Genetikk og allergi

Man arver primært tendensen til å bli allergisk over for ett eller annet (sensitivering) og ikke en spesifikk allergi i seg selv

Thomsen, S.F., van der Sluis, S., Kyvik, K.O. & Backer, V. A study of asthma severity in adult twins. *Clin. Respir. J.* 6, 228–237 (2012). ⁵

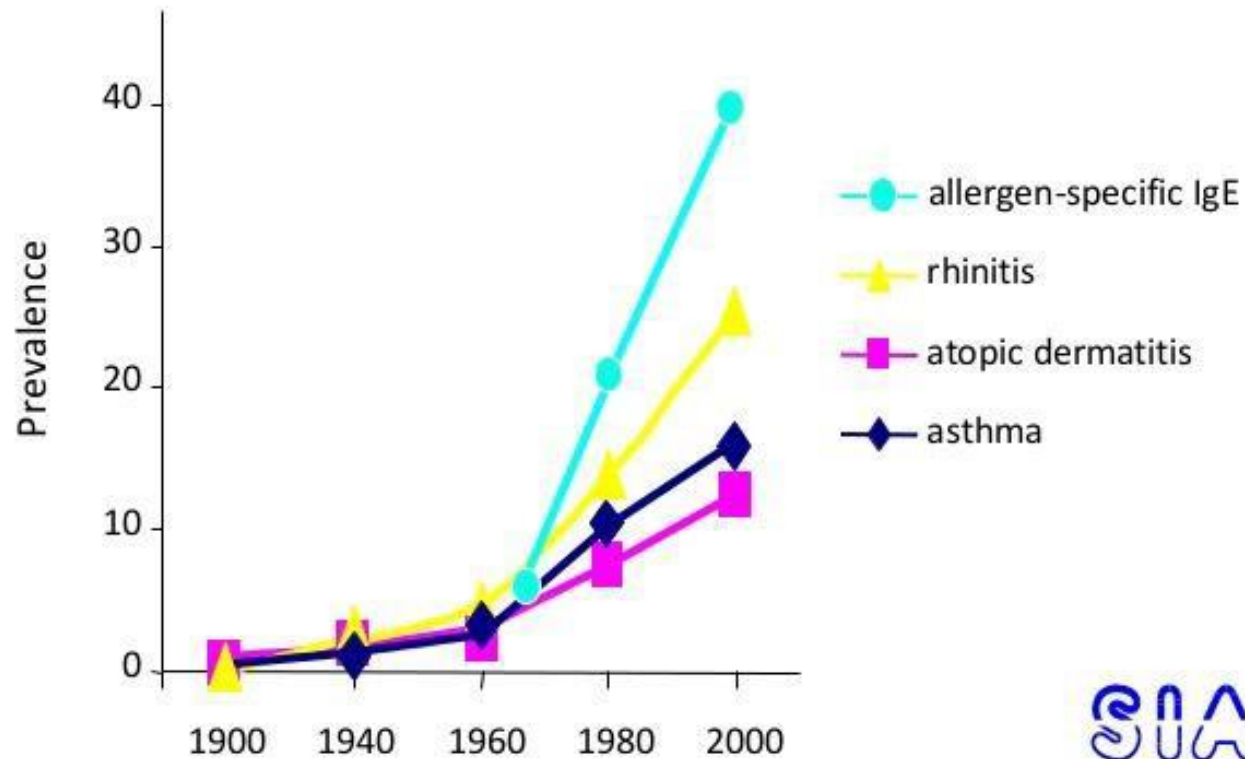
Agenda

- Hva er allergi
- Hva er årsakene til allergi
- **Hvorfor øker forekomsten av allergi ?**
- Kan allergisk sykdommer forebygges ?
- Behandling

SIAF

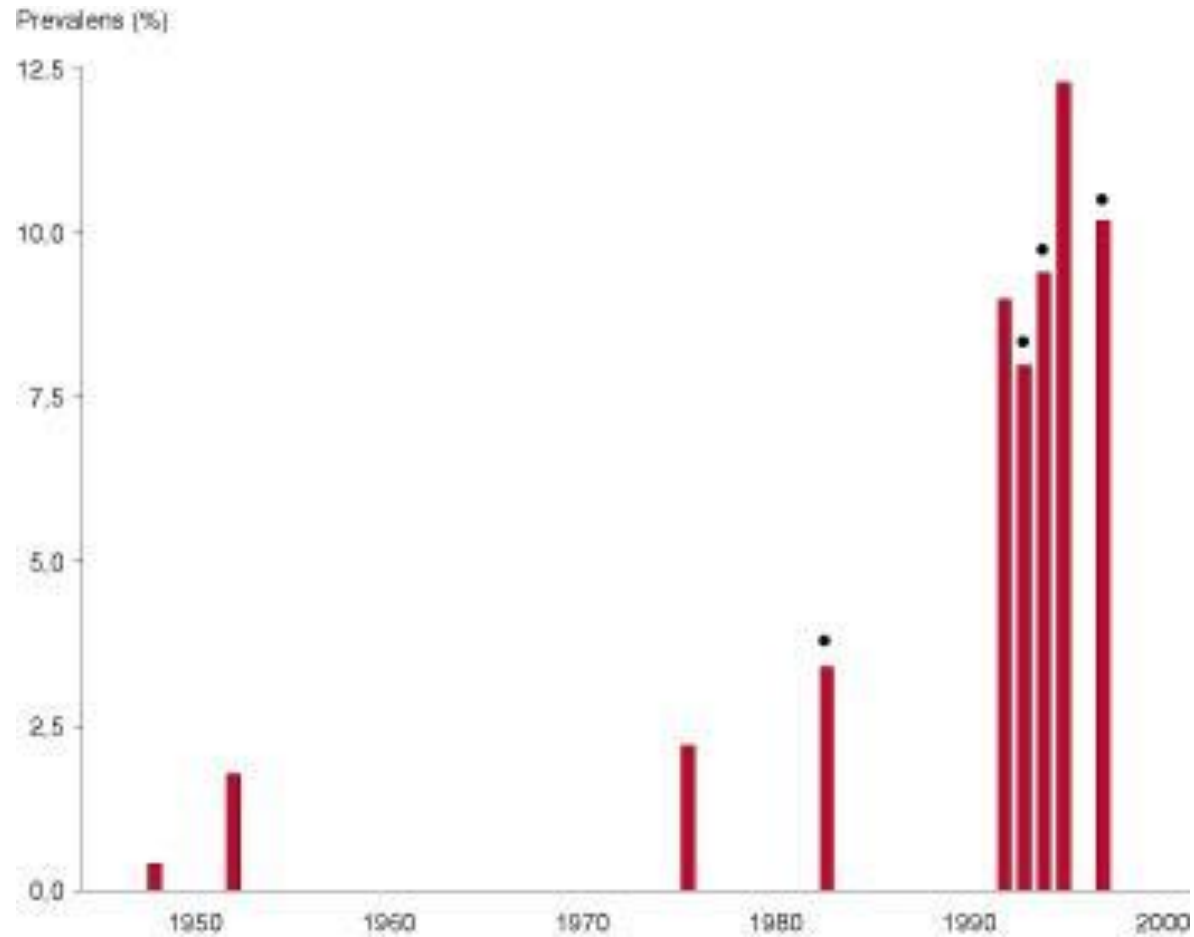
The Allergy-Epidemic

SIAF

Astmaforekomst hos norske skolebarn

Hvorfor økning i forekomst av allergi

Neppe vesentlig endring i arvelighet i løpet av 40 år.

- Er det nye stoffer som trigger anfall?
- Beskyttende faktorer har blitt borte?

Hygienehypotesen

1989

Rhinokonjunktivitt - vanligere i små familier enn i store

Barn med storesøsken eller tidlig barnehagestart har mindre sensibilisering – og sjeldnere astma

Tarmflorahypotesen

Tarmflorahypotesen

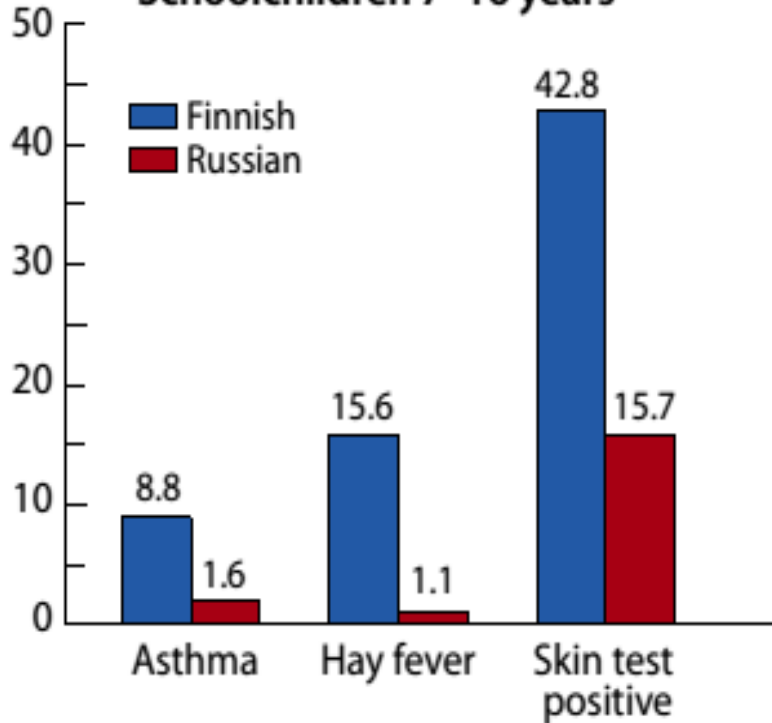
- Tidlig stimulering via tarmfloras bakterier har betydning for at immunologiske reglarmekanismer skal utvikles normalt og risiko for allergi minske
- Artfattig tarmflora tidlig i livet assosiert med økt forekomst av allergi

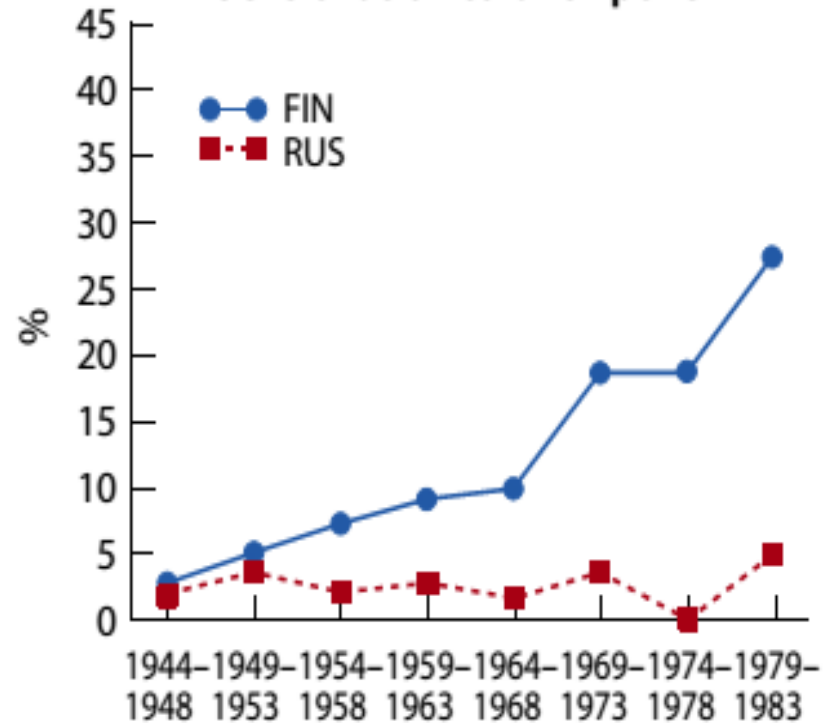
T. Haahtela, T. Laatikainen, H. Alenius et. al. Hunt for the origin of allergy—comparing the Finnish and Russian Karelia. *Clinical & Experimental Allergy* 2015 (45) 891–901

Schoolchildren 7–16 years

Adults 25–54 years Sensitization to birch pollen

T. Haahtela, T. Laatikainen, H. Alenius et. al. Hunt for the origin of allergy—comparing the Finnish and Russian Karelia. *Clinical & Experimental Allergy* 2015 (45) 891–901

Agenda

- Hva er allergi
- Hva er årsakene til allergi
- Hvorfor øker forekomsten av allergi ?
- **Kan allergiske sykdommer forebygges ?**
- Utredning og behandling

Forebygging av matallergi

Før: Fullamming lengst mulig, og egg, fisk, kumelk, nøtter først etter 1-2 års alder.

Epidemiologiske studier 2000-2008:
Tidlig introduksjon av allergen mat forebygger allergi

Greer FR, Sicherer SH, Burks AW, American Academy of Pediatrics Committee on N, American Academy of Pediatrics Section on A Immunology. Effects of early nutritional interventions on the development of atopic disease in infants and children: the role of maternal dietary restriction, breastfeeding, timing of introduction of complementary foods, and hydrolyzed formulas. *Pediatrics*. 2008;121(1):183–91

Tidlig introduksjon av mat kan forebygge matallergi hos barn

Små mengder matvarer med peanøtt, egg, melk og hvete fra 3 mndr alder kan redusere risiko for allergiutvikling.

Skjerven, H. O., Lie, A., Vettukattil, R., Rehbinder, E. M., LeBlanc, M., Asarnoj, A., ... & Carlsen, K. C. L. (2022). Early food intervention and skin emollients to prevent food allergy in young children (PreventADALL): a factorial, multicentre, cluster-randomised trial. *The Lancet*, 399(10344), 2398-2411.

Agenda

- Hva er allergi
- Hva er årsakene til allergi
- Hvorfor øker forekomsten av allergi ?
- Kan allergiske sykdommer forebygges ?
- **Utredning og behandling**

Utredning av Allergi

- Anamnese!!!
 - Forekomst i familien
 - Hvilke symptomer
 - I hvilke sammenhenger
 - Tidsforløp

Utredning av Allergi

- Klinisk undersøkelse
 - Øyne- røde øyne, rennende øyne
 - Nese - rødhet, slim
 - Lunger - pipelyder
 - Hud – eksem,
elveblest

Utredning av Allergi

Blodprøve

Prikktest

- S-IgE
- S-Inhalasjonspanel Helår
- S-Inhalasjonspanel Sesong
- S-Matvarepanel

Sannsynlighet (ratio) for klinisk allergi og intervall for spesifikk IgE (sIgE) for gresspollen (rPhl p 1,5,)og bjørkepollen (rBet v 1).

Likelihood ratio:

<0.03	for sIgE	<0.1 kU/L,
0.1 - 1.4	for sIgE	0.1 kU/L - 0.35 kU/L,
1.4 - 4.2	for sIgE	0.35 kU/L - 3.5 kU/L,

very high (∞) for sIgE >3.5 kU/L.

Positiv prediktiv verdi av konsentrasjonen av sIgE (Ku/l) mot matvarer.

ALLERGEN	SPESIFIKK IgE (KU/L)	PPV
Kumelk (alder > 2 år)	15	95%
(alder ≤ 2 år)	5	95%
Egg (alder > 2 år)	7	98%
(alder ≤ 2 år)	2	95%
Fisk	20	100%
Peanøtter	14	100%
Soya	30	73%
Nøtter	15	95%
Hvete	26	74%

Svensk studie (Umeå)

- Foreldre til 2585 barn 7-8 år , studie matallergi, 94% svarte ja.
- 21 % av barna (dvs 543) – en eller annen matallergi i følge foreldre
- Barna 11-12 år. Foreldrene rapporterte om enda høyere overfølsomhet for matvarer hos ungene sine. En god del av barna fikk verken melk, egg, fisk eller hvete som en del av kostholdet.

Svensk studie (Umeå)

- De antatt matallergiske barna ble invitert til å delta i en egen klinisk studie, for å finne ut om de virkelig var allergiske mot en eller flere matvarer. 94 barn deltok i en dobbeltblind studie. De ble utsatt for ulike matvarer de kunne være allergiske mot.
- Bare 9 av disse 94 barna hadde en matallergi.

Naturlig forløp og forebygging av matallergi

70–80 % av barn med allergi mot egg, melk, hvete og soya er kvitt dette I tenårsalder.

~ 50 % har vokst av seg egg- og kumelkallergi ved 6 års alder.

Bare 20 % av barn med peanut-allergi, og bare 10 % med hassel- eller valnøttallergi vokser den av seg.

Nwaru BI, Hickstein L, Panesar SS, Roberts G, Muraro A, Sheikh A, et al. Prevalence of common food allergies in Europe: a systematic review and meta-analysis. *Allergy*. 2014;69(8):992–100

Keet CA, Savage JH, Seopaul S, Peng RD, Wood RA, Matsui EC. Temporal trends and racial/ethnic disparity in self-reported pediatric food allergy in the United States. *Ann Allergy Asthma Immunol*. 2014;112(3):222–9.

■ Allergidiagnosen krever at man har en sykehistorie som forteller at man virkelig får allergi-symptom ved kontakt med det aktuelle stoffet.

En må få merkbare symptomer på allergi for å være allergisk, det er ikke nok for allergidiagnosen å ha en 'positiv' allergitest.

Behandling

- Lokal
- Systemisk
- Vaksinerings

Anafylaksi

- Akuttbehandling på legekontor
 - Adrenalin
 - Antihistamin
 - Kortison
 - Væske

Takk for meg!

